

Soile Juujärvi ja Kaija Pessa

SANOISTA TEKOIHIN

Sanat arvot, etiikka ja yhteiskuntavastuu esiintyvät usein ammattikorkeakoulujen juhlapuheissa. Viime aikoina ne ovat esiintyneet myös yhä enemmän arkielämän keskusteluissa, kun huoli lumisen planeettamme tulevaisuudesta on kasvanut. Globaalien ongelmien lisäksi myös kotipihalla tapahtuu järkyttäviä asioita, kun ihmisen oikeutta elämään loukataan pahimmalla mahdollisella tavalla: riistämällä henki toiselta. Tämä kaikki herättää keskustelua siitä, mikä on ammattikorkeakoulujen vastuu kasvattajana ja sivistäjänä, yhteisöllisyyden luojana, alueellisena ja globaalina vaikuttajana.

Eettinen osaaminen on Suomessa määritelty yhdeksi ammattikorkeakoulututkinnon tuottamaksi yleiseksi kompetenssiksi. Siihen panostaminen antaa tuleville ammattilaisille välineitä rakentaa parempaa tulevaisuutta itselle ja muille. Myös ammattikorkeakoulujen vastuu kestävän kehityksen edistämässä on määritelty useissa kansallisissa ja kansainvälisissä strategioissa. Filosofisen ajattelun mukaan puhumisen korkein muoto on kuitenkin tekeminen: on aika siirtyä sanoista tekoihin. Tässä KeVerin verkkojulkaisun numerossa kuvataan niitä askeleita, joita on jo otettu tai tulisi ottaa ammattikorkeakoulun arjessa.

Eettinen osaaminen oppimisen polttopisteeseen

”Etiikan kehitys on kuin hidaskasvuinen puu” toteaa Kirkkohallituksen ammattikasvatussihteeri **Pekka Nummela** artikkelissaan. Hänellä on ollut mahdollisuus seurata etiikan aseman ristiriitaista kehitystä ammattikorkeakoulun alkutaipaleelta nykypäivään. Pekka Nummela tuo esille, että ilman arvo-osaamista ja ammattietiikkaa ei voida puhua ammattisivistyksestä. Ammattietiikka tulisi integroida ammattiopintoihin ja opetussuunnitelman perusteisiin. Tällöin puhutaan laajemmin eettisestä osaamisesta. Eettinen osaaminen on yksi Laurea-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman yleisistä, kaikkia koulutusaloja koskevista kompetensseista. Laurean yliopettajat **Soile Juujärvi** (VTT) ja **Kaija Pessa** (TtT) kuvaavat artikkelissaan eettisen osaamisen kehittämisen haasteita ja mahdollisuuksia. He tutkivat ammattikorkeakouluopiskelijoiden eettisen osaamisen kehittymistä Suomen Akatemian hankkeessa *Changing Moral Identity during Education*.

Mitä eväitä koulutus antaa sitten eettiselle osaamiselle? Tätä kysymystä pohtii tuoreesta näkökulmasta päihdelaitoksen johtaja sosionomi **Kari Kopra**, joka on valmistunut ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta vuonna 2008 ja aloittaa vuoden 2009 alussa työnsä Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdetyön palveluiden asiantuntijana.

Voidaanko etiikkaa opettaa verkossa? Jos voidaan niin, miten sen voisi toteuttaa? **Mervi Friman** (KT) ja **Minna Palos** (KTM) kuvaavat artikkelissaan Hämeen ammattikorkeakoulussa toteuttamaansa monialaista ammattietiikan verkko-opintojaksoa. Mervi Friman on ammattikorkeakoulujen kehittäjäverkoston KeVerin projektipäällikkö ja Minna Palos Keverin suunnittelija.

Tarinat auttavat ymmärtämään ihmisen haavoittuneisuutta. Tarinointi tuo myös syvyyttä opiskelijoiden eettiseen pohdintaan. **Sirkka-Liisa Palomäki** (TtT) tarkastelee artikkelissaan narratiivista lähestymistapaa etiikan oppimisessa ja kehittämisessä sosiaali- ja terveystieteillä. Sirkka-Liisa Palomäki toimii vanhustyön yliopettajana Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Hänen väitöskirjansa (2004) liittyy narratiiviseen gerontologiaan, ja hän toimii dementiatyön eettisyyttä kehittävän hankkeen vetäjänä.

Yhteiskuntavastuu yhteiseksi asiaksi

Ammattikorkeakoulujen opettajilla on halua integroida kestävää kehitystä omaan opetukseen, mutta useilta puuttuvat käytännön työkalut. **Liisa Rohweder** (KTT) ja **Anne Virtanen** (FT) kuvaavat artikkelissaan kestävä kehityksen tilaa ammattikorkeakouluissa selvittäneen hankkeen tutkimustuloksia ja niiden pohjalta luotua pedagogista *Ruori-mallia*. Ammattikorkeakouluilla on myös vastuullaan kestävä kehityksen edistäminen laajemmin yhteiskunnassa. Vastuullinen toiminnan tulisi olla osa ammattikorkeakoulujen laadunhallintaa. Toisessa artikkelissaan **Anne Virtanen ja Liisa Rohweder** kuvaavat ammattikorkeakoulujen yhteishanketta, jossa kehitetään indikaattorijärjestelmää vastuullisten käytäntöjen arviointiin. Liisa Rohweder toimii kestävä kehityksen ja vastuullisen liiketoiminnan yliopettajana Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa. Anne Virtanen työskentelee tutkijayliopettajana Hämeen ammattikorkeakoulussa. He ovat kehittämässä kestävä kehityksen arviointia ja pedagogiikkaa useissa hankkeissa, mm. Opetusministeriön *Kasvaminen globaaliin vastuuseen* -hankkeessa.

Yhteiskuntavastuun kehittäminen on pitkäjänteinen prosessi. Turun ammattikorkeakoulu on siinä edelläkävijä eurooppalaisten ammattikorkeakoulujen joukossa. **Satu Helmi** ja **Lauri Luoto** kuvaavat, miten Turun ammattikorkeakoulussa on pyritty mittaamaan yhteiskuntavastuun kolmea ulottuvuutta: taloudellista, sosiaalista ja ympäristövastuuta. He tarkastelevat raportoinnin taustalla olevia tarpeita ja sitä, miten niihin on onnistuttu vastaamaan. Satu Helmi toimii Turun ammattikorkeakoulun aluekehityskoordinaattori ja Lauri Luoto koulutuspäällikkö HAUS-kehittämiskeskuksessa.

Oikeudenmukainen johtaminen rakentaa työyhteisön hyvinvointia, ja se on merkittävä sosiaalisen vastuun indikaattori. Kokemukset oikeudenmukaisesta kohtelusta saavat henkilöstön tuntemaan itsensä arvokkaaksi ja ylpeiksi

työyhteisöön kuulumisesta: halukkuus ponnistella sen eteen kasvaa. Siksi johtajien pitäisi välittää reiludesta, toteaa dosentti **Liisa Myyry** Helsingin yliopistosta. Hän toimii tutkijana mm. Suomen akatemian *Changing Moral Identity during Education*- hankkeessa.

Tutkimustoiminta ammattikorkeakoulussa on kokonaisuus, jossa hallinnolliset toimintamallit ja tutkimusprosessi kulkevat käsi kädessä. niiden tulee tukea toisiaan ja molemmissa on pyrittävä eettisesti kestäviin ratkaisuihin. Uusia haasteita tutkimus- ja kehittämistoiminnan etiikalle tuovat Opetusministeriön tuloksellisuusmittarit. Näitä tarkastelee artikkelissaan **Sinimaaria Ranki** (KTT), Tutkimuseettisen neuvottelukunnan jäsen ja liiketalousklusterin johtaja Metropolia ammattikorkeakoulusta.

Lisäksi tässä julkaisussa on kaksi refereartikkeliä. **Johanna Penttilä** tarkastelee artikkelissaan ammattikorkeakoulusta poissaolevien opiskelijoiden motiiveja, toimintaa ja opintojen pariin palaamista ja **Päivi Vesala** ammattikorkeakoulun opettajaa liiketoiminnan kehittäjänä. Julkaisussa on myös seitsemän kirjaesittelyä ja **Mauri Panhelaisen** kolumni *Ahneuden synti*.

Mielenkiintoisia lukuhetkiä – ja sanoista tekoihin!

Soile Juujärvi ja Kaija Pessa (etunimi.sukunimi@laurea.fi)
vierailevat päätoimittajat

Laurea-ammattikorkeakoulu